

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1992-1993**

25 NOVEMBER 1992

Ontwerp van wet betreffende de bestrafing van de ernstige inbreuken op de Internationale Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en op Aanvullend Protocol I bij die Verdragen, van 8 juni 1977

**AMENDEMENT
VAN DE HEER LALLEMAND c.s.**

Het opschrift te vervangen als volgt:

« Ontwerp van wet betreffende de bestrafing van de ernstige inbreuken op de Internationale Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en op de Aanvullende Protocollen I en II bij die Verdragen, van 8 juni 1977. »

Verantwoording

Voornoemd ontwerp van wet (Gedr. St. Senaat 1317-1, 1990-1991, van 30 april 1991) beoogt voornamelijk het bestraffen in België van de inbreuken op het recht inzake gewapende conflicten, dat wil zeggen de inbreuk die gewoonlijk oorlogsmisdaden worden genoemd.

De enige feiten die, in het internationaal recht, door de vier Verdragen van Genève (V.G.) van 1949 (art. 49-50/50-51/129-130/146-147) en door het eerste Aanvullend Protocol (art. 85) als oorlogsmisdaden of meer bepaald als « ernstige inbreuken » worden aangeduid, zijn echter bepaalde bijzonder ernstige schendingen van deze akten voor zover ze begaan worden in het kader van

R. A 15373*Zie:***Gedr. St. van de Senaat:****481 (B.Z. 1991-1992):**

Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Nr. 2: Verslag.

Nr. 3: Amendement.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1992-1993**

25 NOVEMBRE 1992

Projet de loi relatif à la répression des infractions graves aux Conventions internationales de Genève du 12 août 1949 et au Protocole I du 8 juin 1977 additionnel à ces Conventions

**AMENDEMENT PROPOSE
PAR M. LALLEMAND ET CONSORTS**

Remplacer l'intitulé par ce qui suit:

« Projet de loi relatif à la répression des infractions graves aux Conventions internationales de Genève du 12 août 1949 et aux Protocoles I et II du 8 juin 1977, additionnels à ces Conventions. »

Justification

Le projet de loi précité (Doc. Sénat 1317-1, 1990-1991, du 30 avril 1991) a pour principal objet d'assurer la répression en Belgique des infractions au droit des conflits armés, ce qu'on appelle couramment les crimes de guerre.

Or, en droit international, les seuls faits qui sont qualifiés de crimes de guerre ou plus précisément d'« infractions graves » par les quatre Conventions de Genève (C.G.) de 1949 (art. 49-50/50-51/129-130/146-147) et par le premier Protocole additionnel (art. 85) se limitent à certaines violations particulièrement graves de ces instruments lorsqu'elles sont commises dans le cadre d'un

R. A 15373*Voir:***Documents du Sénat:****481 (S.E. 1991-1992):**

N° 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.

N° 2: Rapport.

N° 3: Amendement.

een internationaal gewapend conflict. Indien dezelfde feiten tijdens een burgeroorlog of enig ander niet-internationaal gewapend conflict worden gepleegd, worden ze wettelijk niet beschouwd als « oorlogsmisdaden » of « ernstige inbreuken ».

De beperking van de internationaal strafbare feiten vloeit voort uit het feit dat de akten waarin ze opgesomd worden, uitsluitend toegepast kunnen worden in een internationaal gewapend conflict (het gemeenschappelijk art. 2 in de vier V.G. en art. 1, § 3, van het eerste Aanvullend Protocol).

De vier V.G. van 1949 bevatten evenwel een identieke bepaling over de niet-internationale gewapende conflicten (het in de vier verdragen gelijklopende artikel 3), maar dat artikel vermeldt slechts enkele minimumregels die op niet-internationale gewapende conflicten van toepassing zijn: het verbieden van moord, foltering, gijzelneming, ... Het dekt dus op verre na niet alle feiten die in de V.G. en het eerste Aanvullend Protocol als « ernstige inbreuken » worden bestempeld.

Men zou overigens kunnen discussiëren over de vraag of de strafbare feiten die in de slotbepalingen van deze akten worden opgesomd en die overeenstemmen met de verbodsbepalingen bedoeld in artikel 3, van toepassing zijn op een niet-internationaal gewapend conflict: het is veelbetekenend dat het tweede Aanvullend Protocol bij de V.G. van 1949 dat « het gemeenschappelijk artikel 3 van de V.G. uitbreidt en aanvult » (tweede Aanvullend Protocol, art. 1, § 1) en dat een specifiek van toepassing is op de niet-internationale gewapende conflicten, geen enkele strafbepaling bevat die vergelijkbaar is met die in de V.G. en het eerste Aanvullend Protocol.

Men mag dus beweren dat de ernstige overtredingen van het oorlogsrecht tijdens niet-internationale gewapende conflicten, volgens de huidige stand van het positief internationaal recht, *stricto sensu* niet als « ernstige inbreuken » worden aangemerkt.

De amendementen die hier worden voorgesteld, moeten dan ook dienen om die leemte aan te vullen. Het zou dus de bedoeling zijn de strafbare feiten die op de internationale gewapende conflicten van toepassing zijn, te verruimen tot de niet-internationale gewapende conflicten.

Dat het internationaal recht daar niet expliciet in voorziet, belet de Staten niet op een overeenkomstige wijze te handelen. Integendeel, in de rechtsleer en in de rechtspraak bestaat er een stroming die ervan uitgaat, binnen het algemene kader van de rechten van de mens, dat de verplichting om die rechten te eerbiedigen, voor de Staten de verplichting meebrengt de schending ervan te bestraffen, zelfs indien zulks niet uitdrukkelijk is bepaald (cf. G. Cohen-Jonathan, « Responsabilité pour atteinte aux droits de l'homme », in « La responsabilité dans le système international », colloquium van de « Société française pour le droit international », Parijs, Pédone, 1991, blz. 113; Interamerikaans Hof voor de rechten van de mens, 29 juli 1988, *Velasquez-Rodriguez case*, par. 166, *International Legal Materials*, 1989, blz. 324).

De Commissie voor het internationaal recht (subsidiair orgaan van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, samengesteld uit experts belast met de codificering van het internationaal recht, die de Staten ontwerp-verdragen voorlegt tot regeling van de internationale betrekkingen op wereldvlak) heeft zelfs een ontwerp van een « Code des crimes contre la paix et la sécurité de l'humanité » opgesteld waarin strafbaar worden gesteld de « uitzonderlijk ernstige oorlogsmisdaden » gepleegd tijdens « gewapende conflicten », zonder dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen internationale gewapende conflicten en niet-internationale gewapende conflicten (Rapport van de Commissie voor het internationaal recht, 46e zittingsperiode van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, 1991, blz. 269-270).

Deze voorstellen van amendement sluiten dus aan bij een zeer actuele denkrichting aangezien de Veiligheidsraad zelf in zijn Resolutie 771 van 13 augustus 1992 duidelijk gewezen heeft op de individuele verantwoordelijkheid in « alle schendingen van het

conflict armé international. Si les mêmes faits sont commis lors d'une guerre civile ou de tout autre conflit armé non international, ils ne sont pas réputés, légalement parlant, « crimes de guerre » ou « infractions graves ».

Cette limitation de l'incrimination au plan international résulte du fait que celle-ci figure dans des instruments destinés à s'appliquer exclusivement dans un conflit armé international (art. 2 commun aux quatre C.G. et art. 1er, § 3, du premier Protocole additionnel).

Il y a bien toutefois dans les quatre C.G. de 1949 une disposition identique qui vise les conflits armés non internationaux — l'article 3 commun aux quatre Conventions —, mais cet article n'énonce que quelques règles minimales applicables dans les conflits armés non internationaux: interdiction du meurtre, de la torture, de la prise d'otage, ... Il est donc loin de couvrir tous les faits qui sont érigés en « infractions graves » par les C.G. et le premier Protocole additionnel.

On pourrait d'ailleurs discuter du point de savoir si les incriminations énumérées dans les clauses finales de ces instruments et correspondant à des interdictions visées par l'article 3 sont applicables à un conflit armé non international: il est significatif que le deuxième Protocole additionnel aux C.G. de 1949 qui « développe et complète l'article 3 commun aux C.G. » (deuxième Protocole additionnel, art. 1er, § 1er) et qui est spécifiquement destiné à appliquer dans les conflits armés non internationaux ne contient aucune disposition répressive analogue à celle que l'on trouve dans les C.G. et le premier Protocole additionnel.

Il est donc permis d'affirmer que dans l'état actuel du droit international positif, les violations graves du droit de la guerre commises dans les conflits armés non internationaux ne constituent pas des « infractions graves » *stricto sensu*.

C'est pour combler cette lacune que les présents amendements sont proposés. Il s'agirait donc d'étendre les incriminations prévues pour les conflits armés internationaux aux conflits armés non internationaux.

Le fait que cela ne soit pas explicitement prévu par le droit international n'empêche pas les Etats d'agir de la sorte. Bien au contraire, il y a une tendance en doctrine et en jurisprudence à considérer sur le plan général des droits de l'homme que l'obligation pour les Etats de respecter ceux-ci comporte, même si cela n'est pas stipulé expressément, l'obligation d'incriminer leur violation (cf. G. Cohen-Jonathan, « Responsabilité pour atteinte aux droits de l'homme », in « La responsabilité dans le système international », colloque de la Société française pour le droit international, Paris, Pédone, 1991, p. 113; Cour inter-américaine des droits de l'homme, 29 juillet 1988, *Velasquez-Rodriguez case*, par. 166, *International Legal Materials*, 1989, blz. 324).

Plus précisément encore, la Commission du droit international (organe subsidiaire de l'Assemblée générale des Nations Unies composé d'experts chargés de codifier le droit international en proposant aux Etats des projets de conventions régissant les relations internationales au plan universel), a élaboré un projet de Code des crimes contre la paix et la sécurité de l'humanité où sont incriminés les « crimes de guerre d'une exceptionnelle gravité » commis dans « les conflits armés » sans qu'il soit fait de distinction entre conflits armés internationaux et conflits armés non internationaux (Rapport de la Commission du droit international, 46e session de l'Assemblée générale des Nations Unies, 1991, pp. 269-270).

Les présentes propositions d'amendement s'inscrivent donc dans un courant d'idées d'autant plus actuel que très significativement, le Conseil de sécurité lui-même, dans sa Résolution 771 du 13 août 1992, a mis en cause des responsabilités individuelles

internationaal humanitair recht » (massamoorden op personen die niet aan de strijd deelnemen, massale en willekeurige aanhoudingen, verdrijving van burgers en « etnische zuivering », ...) op het grondgebied van het voormalige Joegoslavië, in het bijzonder in Bosnië-Herzegovina (derde considerans en § 2 van het dispositief).

Twee maanden later heeft de Veiligheidsraad op grond van deze resolutie besloten tot de oprichting van een Commissie van experts belast met een onderzoek naar deze feiten (resolutie 780, 7 oktober 1992). De conclusies van die Commissie zouden echter op termijn kunnen leiden tot de bevinding dat « ernstige inbreuken » gepleegd zijn in het kader van het Bosnisch conflict tussen Bosnische reguliere strijdkrachten en Servische milities uit Bosnië-Herzegovina. Dan zouden wel degelijk beschuldigingen worden geuit in verband met feiten die in een burgeroorlog gepleegd zijn.

Door het wetsontwerp tot dat soort feiten uit te breiden zou het Parlement handelen naar de geest van het hedendaagse humanitair internationaal recht.

De verruiming van de toepassingsfeer van het ontwerp zou een andere juridische leemte kunnen aanvullen waarmee een Belgische rechter geconfronteerd kan worden. We kunnen ons inbeelden dat een Servische officier uit Bosnië-Herzegovina die tijdens het huidige conflict ernstige schendingen van het humanitair internationaal recht begaan heeft, op een dag in België terecht komt en dat Bosnië-Herzegovina ons om zijn uitlevering verzoekt om hem te vervolgen en te berechten. In de veronderstelling dat er een uitleveringsverdrag zou bestaan tussen België en Bosnië-Herzegovina, zou België toch deze uitlevering moeten weigeren, daar artikel 2bis van de wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen, gewijzigd op 31 juli 1985, de uitlevering van een persoon verbiedt « wanneer er ernstige redenen bestaan om aan te nemen... dat de positie van de betrokkene... ongunstig dreigt te worden beïnvloed » « op grond van zijn ras, godsdienst, nationaliteit of politieke gezindheid ». Als opstandeling dreigt de positie van deze Servische officier immers ongunstig te worden beïnvloed als hij naar Bosnië-Herzegovina wordt teruggestuurd. België zou zich dus verplicht zien een oorlogsmisdadiger op zijn grondgebied te ontvangen zonder dat het de mogelijkheid heeft zelf een strafvervolg in te stellen, als onze rechtbanken niet de bevoegdheid krijgen om op te treden tegen oorlogsmisdaden die gepleegd zijn in het buitenland, door een vreemdeling tegen vreemdelingen, in het kader van een burgeroorlog.

Ook om die reden dient de strekking van dit ontwerp te worden verruimd tot de niet-internationale gewapende conflicten.

Deze wijziging doet geen bijzonder juridisch probleem rijzen want, benevens het feit dat België het tweede Aanvullend Protocol terzelfder tijd met het eerste heeft goedgekeurd (wet van 16 april 1986, *Belgisch Staatsblad* van 7 november 1986), lopen de verbodsbepalingen waarvan de overtreding strafbaar gesteld is in de Verdragen van Genève en het eerste Protocol enerzijds, grotendeels gelijk met de verbodsbepalingen van het gemeenschappelijke artikel 3 van de vier Verdragen en van het tweede Protocol anderzijds.

Uit wetgevingstechnisch oogpunt ondergaat de tekst hiermee niet al te grote wijzigingen, want de meeste strafbare feiten in het wetsontwerp kunnen reeds omgezet worden in de verbodsbepalingen van het gemeenschappelijke artikel 3 en het tweede Protocol.

Uit politiek en moreel oogpunt zou het erg tegen de borst stuiten, nu het humanitair internationaal recht op een afschuwelijke wijze met voeten wordt getreden in louter interne gewapende conflicten (Bosnië-Herzegovina, Somalië, Sri-Lanka, Azerbaidjan, Georgië, Afghanistan, enz.), dat een wet wordt aangenomen die zich beperkt tot relatief uitzonderlijke situaties van het soort als de oorlog Irak-Iran of Irak-Koeweit terwijl dagelijks

dans « toutes les violations du droit humanitaire international » (massacres de non-combattants, arrestations massives et arbitraires, expulsions de civils et « épuration ethnique », ...) commises « sur le territoire de l'ex-Yougoslavie, en particulier en Bosnie-Herzégovine » (troisième considérant et § 2 du dispositif).

Deux mois plus tard, le Conseil de sécurité, s'appuyant sur cette résolution, décidait de créer une Commission d'experts chargés d'enquêter sur ces faits (résolution 780, 7 octobre 1992). Or, les conclusions de cette Commission pourraient déboucher à terme sur la constatation que des « infractions graves » ont été commises dans le cadre du conflit bosniaque entre forces régulières bosniaques et milices serbes de Bosnie-Herzégovine. Il s'agirait alors bien d'incrimination de faits commis dans une guerre civile.

En étendant le projet de loi à ce type de fait, le Parlement se conformerait donc à l'esprit du droit international humanitaire contemporain.

Cette extension du champ d'application du projet comblerait un autre vide juridique auquel un juge belge pourrait être confronté. Imaginons qu'un officier serbe de Bosnie-Herzégovine, ayant commis des violations graves du droit international humanitaire au cours de l'actuel conflit se retrouve un jour en Belgique et que la Bosnie-Herzégovine nous demande son extradition pour le poursuivre et le juger. A supposer qu'il existât un traité d'extradition entre la Belgique et la Bosnie-Herzégovine, la Belgique devrait pourtant refuser cette extradition dès lors que l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions, modifiée le 31 juillet 1985, interdit l'extradition d'une personne « s'il existe des raisons sérieuses de croire (...) que la situation de cette personne risque d'être aggravée » pour des « considérations de race, de religion, de nationalité ou d'opinions politiques ». En tant que rebelle, cet officier serbe risquerait en effet de voir sa situation aggravée en cas de renvoi vers la Bosnie-Herzégovine. La Belgique se trouverait donc dans la nécessité d'accueillir un criminel de guerre sur son territoire sans pouvoir le poursuivre pénalement elle-même faute d'avoir prévu la compétence de nos juridictions pour des crimes de guerre commis à l'étranger, par un étranger contre des étrangers dans le cadre d'une guerre civile.

C'est une raison supplémentaire pour étendre la portée de l'actuel projet aux conflits armés non internationaux.

Cette modification ne pose pas de problème juridique particulier car, outre le fait que la Belgique a approuvé (loi du 16 avril 1986, *Moniteur belge* du 7 novembre 1986) et ratifié le deuxième Protocole additionnel en même temps que le premier, il existe un grand parallélisme entre, d'un côté, les interdictions dont la violation est incriminée dans les Conventions de Genève et le premier Protocole, et d'un autre côté les interdictions portées par l'article 3 commun aux quatre Conventions et par le deuxième Protocole.

D'un point de vue légistique, la modification n'entraîne pas de gros bouleversements rédactionnels car la plupart des incriminations du projet de loi sont directement transposables aux interdictions énoncées dans l'article 3 commun et le deuxième Protocole.

Enfin, d'un point de vue politique et moral, il serait profondément choquant qu'à l'heure où des violations effroyables du droit international humanitaire sont commises dans des conflits armés purement internes (Bosnie-Herzégovine, Somalie, Sri-Lanka, Azerbaïdjan, Géorgie, Afghanistan, etc.), on adopte une loi qui se limiterait à des situations relativement exceptionnelles du type guerre Irak-Iran ou Irak-Koweït tout en ignorant des situations

wekerende toestanden genegeerd worden. De publieke opinie zou eens te meer het partiële en zelfs selectieve karakter van de toepassing van het internationaal recht opmerken.

Artikel 1

A. In het eerste lid van dit artikel de woorden «het Eerste Aanvullend Protocol bij die Verdragen» te vervangen door de woorden «het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen».

Verantwoording

De meeste voorgestelde amendementen hebben voornamelijk tot doel in het opschrift en in de artikelen van dit ontwerp de woorden «het Eerste Aanvullend Protocol» of «Protocol inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten» te vervangen door de woorden «het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949», aangezien het Eerste Protocol betrekking heeft op de internationale gewapende conflicten en het Tweede op de niet-internationale gewapende conflicten.

B. In het 4° van dit artikel aan de woorden «van de vijandelijke mogendheid» toe te voegen de woorden «of van de tegenpartij».

Verantwoording

Er moet rekening gehouden worden met het feit dat er in een niet-internationaal gewapend conflict geen «vijandelijke mogendheden» zijn maar wel partijen die bij het conflict betrokken zijn.

C. In het 4°, 5° en 6° van dit artikel de woorden «het Protocol inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten» te vervangen door de woorden «het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij de internationale Verdragen van Genève van 12 augustus 1949».

Verantwoording

Zie de verantwoording van het amendement op artikel 1, eerste lid.

D. In het 6° van dit artikel de woorden «de onrechtmatige deportatie of overbrenging» te vervangen door de woorden «de onrechtmatige deportatie, overbrenging of verplaatsing».

Verantwoording

De hier beoogde situatie moet in overeenstemming gebracht worden met die bedoeld in artikel 17 van het Tweede Aanvullend Protocol.

E. In het 16° van dit artikel de woorden «door de overeenkomsten» te vervangen door de woorden «door de Verdragen en het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen».

quotidiennes et récurrentes. L'opinion publique ne manquerait pas de relever une fois de plus le caractère partiel, voire sélectif, de l'application du droit international.

Article 1er

A. Au premier alinéa de cet article, remplacer les mots «le Protocole I additionnel à ces Conventions» par les mots «les Protocoles I et II additionnels à ces Conventions».

Justification

La plupart des amendements proposés consistent pour l'essentiel à remplacer dans le titre et le corps du texte de l'actuel projet l'expression «Protocole I additionnel» ou «Protocole relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux» par l'expression «Protocoles I et II additionnels aux Conventions de Genève du 12 août 1949» puisque le Protocole I couvre les conflits armés internationaux et que le second couvre les conflits armés non internationaux.

B. Au 4° de cet article, après les mots «puissance ennemie», insérer les mots «ou de la partie adverse».

Justification

Il importe de tenir compte du fait que dans un conflit armé non international, il y a non des «puissances ennemies», mais des «parties au conflit».

C. Au 4°, 5° et 6° de cet article, remplacer les mots «le Protocole relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux» par les mots «les Protocoles I et II additionnels aux Conventions internationales de Genève du 12 août 1949».

Justification

Voir la justification de l'amendement à l'article 1er, alinéa 1er.

D. Au 6° de cet article, remplacer les mots «la déportation ou le transfert illicite» par les mots «la déportation, le transfert ou le déplacement illicites».

Justification

Il convient que la situation visée ici corresponde à celle visée par l'article 17 du Protocole II additionnel.

E. Compléter le 16° de cet article par les mots «et les Protocoles I et II additionnels à ces Conventions».

Verantwoording

Deze bepaling is onvolledig, zelfs wat betreft het huidige toepassingsgebied dat beperkt blijft tot de internationale gewapende conflicten. Om het doel van het ontwerp te bereiken, dat erin bestaat de in de Verdragen van Genève en in het Eerste Protocol opgesomde ernstige inbreuken in ons strafrecht op te nemen (memorie van toelichting blz. 6) «onder de in de verdragen gezegde beknopte bewoordingen» (*Ibid.* blz. 8), diende tussen het woord «overeenkomsten» en het woord «erkende» de woorden «en door het Eerste Aanvullend Protocol» te worden ingevoegd, want artikel 85 van het Eerste Aanvullend Protocol klaagt het perfide gebruik aan van kentekens die niet alleen door de Verdragen beschermd worden maar ook door het Eerste Protocol (bijvoorbeeld het kenteken ter bescherming van installaties die gevaarlijke krachten tegenhouden, het kenteken van de civiele bescherming of dat van de culturele goederen, enz.; cf. *Commentaire des Protocoles I et II additionnels du 8 juin 1977*, Genève, C.I.R.C., 1986, blz. 1023). Dit amendement beoogt die leemte aan te vullen en het strafbaar feit uit te breiden tot niet-internationale gewapende conflicten door in het bedoelde lid de woorden «en het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol» in te voegen.

F. Het 17° van dit artikel te vervangen als volgt: «17° het overbrengen naar een bezet gebied van gedeelten van de burgerbevolking van de bezettende mogendheid in geval van een internationaal gewapend conflict, of van gedeelten van de burgerbevolking van de bezettende autoriteit in geval van een niet-internationaal gewapend conflict».

Verantwoording

Zie verantwoording van amendement B.

G. In het 20° van dit artikel de woorden «artikel 53, letter b), van het Protocol inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten, en wanneer zodanige historische monumenten, kunstwerken en plaatsen van eredienst» te vervangen door de woorden «het verbod die goederen te gebruiken om het militaire optreden te ondersteunen, en wanneer die goederen».

Verantwoording

Het gaat erom de situatie bedoeld in artikel 53, letter b), van het Eerste Protocol en in artikel 16 *in fine* van het Tweede Protocol weer te geven. Gelet op die wijziging wordt het vervolg van het lid («zodanig historische monumenten, kunstwerken en plaatsen van erediensten») om zuiver stilistische redenen vervangen door de woorden «die goederen».

Art. 9

In § 1 van dit artikel, de woorden «Onder voorbehoud van de artikelen 99 tot 108 van het Verdrag van Genève betreffende de behandeling van krijgsgevangenen van 12 augustus 1949, en artikel 75 van het Eerste Aanvullend Protocol van 8 juni 1977» te vervangen door de woorden «Onder voorbehoud van de artikelen 99 tot 108 van het Verdrag van Genève

Justification

Cette disposition, même considérée dans son champ d'application actuel limité aux conflits armés internationaux, est incomplète; pour rester cohérent avec l'objectif du projet qui est d'introduire dans notre droit pénal les «seules infractions graves énumérées par les Conventions de Genève et le Protocole I» (exposé des motifs, p. 6) «dans les termes succincts utilisés par les Conventions» (*Ibid.* p. 8), il aurait fallu ajouter à la fin de l'alinéa les mots «et par le 1er Protocole additionnel» car l'article 85 du 1er Protocole additionnel incrimine l'utilisation perfide de signes protecteurs visés non seulement par les C.G., mais aussi par le 1er Protocole (p.e. le signe protecteur des installations contenant des forces dangereuses, ou celui de la protection civile, ou celui des biens culturels, etc.; cf. *Commentaire des Protocoles I et II additionnels du 8 juin 1977*, Genève, C.I.C.R., 1986, p. 1023); le présent amendement consiste d'abord à réparer cette omission, et ensuite à étendre l'incrimination aux conflits armés non internationaux en ajoutant à la fin de l'alinéa les mots «et les Protocoles I et II additionnels».

F. Compléter le 17° de cet article par les mots «dans le cas d'un conflit armé international, ou de l'autorité occupante dans le cas d'un conflit armé non international».

Justification

Cf. la justification à l'amendement B.

G. Au 20° de cet article, remplacer les mots «l'article 53, alinéa b), du Protocole relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux, et que les monuments historiques, œuvres d'art et lieux de culte en question» par les mots «de l'interdiction d'utiliser ces biens à l'appui de l'effort militaire, et que ces biens...»

Justification

Il s'agit de couvrir la situation visée à la fois par l'article 53, alinéa b), du 1er Protocole et par l'article 16 *in fine* du 2e Protocole; eu égard à cette modification, la suite de l'alinéa («les monuments historiques, œuvres d'art et lieux de culte en question») est remplacée, pour des raisons purement stylistiques, par les mots «ces biens».

Art. 9

Au § 1er de cet article, remplacer les mots «Sous réserve des articles 99 à 108 de la Convention de Genève relative au traitement des prisonniers de guerre du 12 août 1949 et de l'article 75 du 1er Protocole additionnel du 8 juin 1977», par les mots «Sous réserve des articles 99 à 108 de la Convention de Genève relative au traitement des prisonniers

betreffende de behandeling van krijgsgevangenen van 12 augustus 1949, artikel 75 van het Eerste Aanvullend Protocol en artikel 6 van het Tweede Aanvullend Protocol van 8 juni 1977 ».

Verantwoording

In geval van niet-internationale gewapende conflicten dient dezelfde situatie als die bedoeld in artikel 75 van het Eerste Protocol te worden vermeld.

de guerre du 12 août 1949, de l'article 75 du Ier Protocole additionnel et de l'article 6 du IIe Protocole additionnel du 8 juin 1977 ».

Justification

Il est opportun de couvrir dans le cas des conflits armés non internationaux la même situation que celle visée par l'article 75 du 1er Protocole.

Roger LALLEMAND.
Frederik ERDMAN.
François-Xavier de DONNEA.
Pierre WINTGENS.
Philippe MAHOUX.